

Tiêu ng gâ m củ a S t Ha Đông

Tác Giả: Nguy n C m Xuyên
Thứ Bảy, 15 Tháng 1 Năm 2011 21:11

S t, loài mãnh thú củ a t ng sinh s ng t nhiên trên đ t Trung Qu c v y mà l lũng thay! l i xu t hi n nhi u trong văn hóa, ngh thu t củ a n c này. Có l trong quá trình giao l u văn hóa v i vùng Trung Á (1), hình nh “hùng s t” đã du nh p và đ c ng i Trung Hoa x a dùng t ng tr ng cho m t s ý nghĩa trong đ i s ng.

S T G M : UY NGHI C A PH T

Kinh Hoa Nghiêm có câu tán: “S t h ng th i, ph ng th o l c/ T ng v ng h i x, l c hoa h ng” (Lúc s t r ng : c th m tr nên xanh bi c / N i chúa voi quay l i : hoa r ng hóa h ng (t i)) đ ca ng i uy nghi củ a B tát Văn Thù. Kinh k l i câu chuy n : Văn Thù B tát thuy t pháp t i r ng Sa La. Ti ng gi ng kinh uy nghi nh ti ng s t g m làm c th m tr nên xanh bi c. Gi ng kinh xong, m i ng i v h t, ch còn l i Thi n Tài đ ng t đ i theo đ h i đ o. B ng B tát quay l i nhìn. Cái nhìn nh “t ng v ng h i” (Chúa voi quay l i), Thi n Tài đ ng t h t nhiên ng đ o. V y là ti ng g m s t (s t h ng) có xu t x t kinh Ph t, đ c dùng làm bi u t ng Ho ng đ ng Chánh pháp trong củ c đ u tranh ch ng l i tà thuy t, ch ng l i nh ng mê mu i củ a nh ng s tăng, đ o chúng không hi u, ho c hi u thô thi n Ph t pháp, bi n ý nghĩa cao siêu thành nh ng đ i u nh m nhí, mê tín đ đoan.

Hình nh củ a s t đôi khi l i xu t hi n v i Quán Th Âm B tát. Quán Th Âm (2) còn có danh v là Quán T T i, Quan Âm là m t trong nh ng v B tát hàng đ u củ a Ph t giáo Đ i Th a. B tát Quán Th Âm l ng nghe m i ti ng th gian... và v i lòng t bi vô l ng, ngài dùng s c m nh huy n đ i u mà củ u nh ng chúng sinh nào đã quán t ng đ n lúc g p hi m nguy.

Chính vì ý nghĩa này mà trong nhi u tranh, t ng Quán Th Âm có m t đ ng “B tát Quán Th Âm - S T H ng Quán T T i” () v hình B tát ng i trên l ng s t. Lúc này, B tát là m t D c s, củ u đ ng i b nh kh đau. M t B tát nhìn th ng vào b nh nhân, t p trung hu nh n đ ch n b nh. B o v t đeo hai bên vai là đ ng củ củ a D c s : bình s c thu c bên trái và dao tr tà bên ph i. L i có khi hình v B tát tay c m nhàn đ ng li u, v y n c Cam L hay B tát có nhi u tay nâng các con v t, t ng tr ng cho v c củ u đ chúng sinh...

Hình tiếng B tát c ở trên tiếng s t là còn xuất phát từ một sự tích: có một con s t cái sinh được một con nhông con là chết ngay khi sinh. Đau đớn quá, s t mẹ rống thét to. Nhờ tiếng rống này, s t con sống lại; vì thế S t hống là được liên kết với hình tiếng của D c s Quán Th Âm “gợi ngời sống lại” tạo thành tranh, tiếng B tát Quán Th Âm D c s c s t cha bnh cho chúng sinh.

B NG NGHE “S T HÀ ĐÔNG” R NG

S t có tiếng rống làm mọi loài kinh hãi. Tiếng gọi oai nghi của s t là biểu tượng của Ph t Pháp - vậy mà là thay! vẫn chúng c đi n của ta và của Trung Quốc là hay dùng để ch nhông bà v c ghen.

S dĩ có việc trái ngược như thế là vì cái oai nghi của s t trong Ph t pháp với cái d t n của ng ở và “s t Hà Đông” có mối liên quan xuất phát từ một nhân vật có thể được kể lại trong thế văn đời Tống: một c sĩ rất mộ đạo Ph t, thế ông lu n bàn triết lý cao siêu nhông mọi khi nghe “s t Hà Đông” rống là khi p s , tâm thế n b n lo n. Tiếng “s t hống” lúc này chúng phi là tiếng gi ng đ o uy nghi của Ph t n a mà là tiếng gọi m thét om sòm của bà v hung đ .

H t văn Hà Đông s t hống ,

Tr tr ng l c thế tâm mang nhiên

(B ng nghe “s t Hà Đông” r ng,

G y ch ng r i tay, lòng hoang mang.)

Dung Trai tùy bút ở đời Tống của Hồng M i (1123-1202) có kể câu chuyện: Tr n Tháo (Tr n Quý Th ng) thế ông cùng Tô Đông Pha lu n bàn văn ch ng kim c . Tr n Quý Th ng

Tiêu ng gâ m cu a S t Ha Đông

Tác Giả: Nguyễn C m Xuyên

Thứ Bảy, 15 Tháng 1 Năm 2011 21:11

là c sĩ có v là Li u th , tính hung hăng và c ghen. M t l n, Quý Th ng m ti c m i khách, có ca k đ n hát x ng mua vui. Li u th nhà sau n i máu ghen, l y g y đánh sàn s t vào t ng, g m thét om sòm, khách kinh hãi ph i b ra v . Tô Đông Pha nhân đ y có bài th dài đ n 24 câu v a hài h c châm bi m, v a c m th ng cho tình c nh c a b n. T m trích l i đây 16 câu cảm c nh cho n i kh c a mình và c a hai ng i b n già: Tr n Tháo và Ngô Đ c Nhân (B c D ng công t).

PHIÊN ÂM:

Đông Pha tiên sinh vô nh t t n ,

Th p niên “gia h a” thiêu “phàm duyên” .

Hoàng kim kh thành hà kh t c,

Ch h u s ng m n vô do huy n .

Long Khâu c sĩ di c kh liên,

Đàm không thuy t h u d b t miên .

H t văn Hà Đông s t h ng ,

Tr tr ng l c th tâm mang nhiên .

Tiêu ng gâ m cu a S t Ha Đông

Tác Giả: Nguy n C m Xuyên
Thứ Bảy, 15 Tháng 1 Năm 2011 21:11

Thu t B c D ng công t hi n ,

m t u th c nh c t đ c tiên .

Bình sinh ng v t b t l u v t ,

T i gia h c đ c Vong gia đ n .

Môn ti n b i á th p kho nh đ i n ,

Thanh khê nhi u c hoa liên thiên .

Khê đ ng túy ngo hô b t t nh ,

L c hoa nh tuy t xuân phong đ iên...

D CH:

Đông Pha tiên sinh không m t ti n ,

Tiêu ng gâ m cu a S t Ha Đông

Tác Giả: Nguy n C m Xuyên
Thứ Bảy, 15 Tháng 1 Năm 2011 21:11

M i năm luy n “h a” cháy “phàm duyên”,

Vàng làm ra đ c, sông l p đ c,

Ch có tóc mai ch ng ch u đen. (3)

*

Long Khâu c sĩ cũng đáng th ng!

Bàn lu n “Không” – “Có” th c thâu đêm. (4)

B ng nghe s t Hà Đông r ng, (5)

G y ch ng r i tay, lòng hoang mang.

*

Công t B c D ng qu th t hi n,

U ng r u, ăn th t s ng nh tiên.

Bình sinh “ng v t” ch ng “l u v t”.

nhà h c đ c “Vong gia đân”.

Tr c c a b tr ng m i kho nh ru ng,

Su i xanh quanh nhà, hoa ti p tr i.

R u say n m mãi g i ch ng t nh.

Hoa r i nh tuy t, gió ng nghiêng ...

(Nguy n C m Xuyên đ ch)

Tô Đông Pha, Tr n Quý Th ng, Ngô Đ c Nhân – c ba có c v ng cao xa. Đông Pha tiên sinh tu theo thu t c a Đ o gia, t ng có th t o ra vàng, l p đ c sông, tr ng sinh b t lão... nh ng r i ch ng hi u nghi m chi nên tóc c b c tr ng. Long Khâu c sĩ thì luôn bàn lu n đ o lý cao siêu v y mà l i tâm th n b n lo n, bàng hoàng r i c g y m i khi nghe ti ng s t Hà Đông g m r ng, Công t B c Đ ng cũng c g ng tu luy n mà r i say miên man... K t thúc các đ n th trên là c ba ng i cùng b ìm sâu vào nh ng v n v t c a đ i th ng.

Xem su t l ch s v n ch ng t x a đ n nay, có l bài th trên c a Tô Đông Pha là bài th đ c t hay nh t, hài h c nh t thân ph n c a các b c nam nhi t t ng mênh mang, m ng c cao ng t tr i nh ng r i h t th y là o v ng... và đáng th ng thay nh Tr n Tháo l i ph i ch u n i đ ng cay d i tay m t “s t Hà Đông”,

Th c a Đông Pha r t hay, r t trào l ng v y nh ng xem kĩ h n thì có l bài th trên làm ra ch đ ùa m y ng i b n già, đã c ng đi u lên m y chi ti t bi m h a - còn s th c thì ch ng ph i nh th . Đ c “Ph ng S n t truy n” cũng do chính Tô Đông Pha vi t thì chuy n đ i c a Tr n Tháo có khác :

Trung Á nh Kyrgyzstan, n Đ , Iran, v.v... N i này có nhi u s t sinh s ng.

(2) Thi u Ch u gi i thích ch Quán Th Âm chính là Quan Th Âm , đ đây đ c là “Quán” nghĩa là “xét th u, nghĩ kĩ th u t i Chính Đ o”. Quan Âm B át đã tu b ng phép này, sáu căn dùng l n v i nhau đ c, m t có th nghe đ c, nên gi i là “Quán th âm”

(3) Theo sách TÍNH M NH KHUÊ CH c a Đ o gia thì “Gia h a” là “l a h a h u”, m t công phu rèn luy n c a đ o Hoàng Lão. Các đ o sĩ c a Đ o gia chuyên luy n “Gia h a” đ đ t cháy “Phàm duyên ” và “Phàm h ng ”, hàng ph c “Thanh long” và “B ch h ” là nh ng s c đ i kháng v n có trong ng i phàm t c. Phép tu luy n c a Đ o gia cho r ng luy n đ c tr n v n công phu này s đ c đ o (thành tiên) có phép thu t l p đ c sông, làm ra đ c vàng và tr ng sinh b t lão, tóc b c đen tr l i... ; v y nên c 3 câu “Th p niên gia h a thiêu phàm duyên/ Hoàng kim kh thành hà kh t c/ Ch h u s ng m n vô do huy n” chính là Tô Đông Pha t c i mình v vi c rèn luy n m i năm theo Đ o gia v i o t ng t o vàng, l p sông, tr ng sinh b t lão, r t c c ch ng đ c chi ! (Vi c t ng là đ n gi n nh t là mái tóc : v n ch ng ch u đen l i).

M t s b n d ch tr c đây đ d ch câu “Th p niên gia h a thiêu phàm duyên” ra “M i năm đên l a xin hai bên” có l là không đúng.

(4) Theo tri t lí nhà Ph t, cái hi n h u (có) mà ta c m nh n đ c ch là “S c”. “S c t c th không”. Cái mà ta t ng là “có” y ch là h vô, là “Không”. Câu th này nói vi c Tr n Tháo say mê Ph t Pháp, có th th c thâu đêm đ đàm lu n v “S c – Không”.

(5) Tô Đông Pha đã m n ch Hà Đông trong câu th c a Đ Ph : “Hà Đông n nhi thân tính li u.” (Ng i con gái đ t Hà Đông h Li u) đ ch Li u th , v Tr n Tháo.

(6) D ch t - ; Ph ng S n t truy n; Tô Th c tuy n t p, Th ng H i c t ch xu t b n xã.

(7) “... ” (; “ ”). C ngã môn s tri, Tr n Quý Th ng đích gia đình sinh ho t ng n th ph c t t i, nhi th th ng h u di m phú. (Lâm Ng

Tiêu ng gâ m cu a S t Ha Đông

Tác Giả: Nguy n C m Xuyên

Thứ Bảy, 15 Tháng 1 Năm 2011 21:11

Đ ng “Tô Đông Pha Truy n” ; đ th p ngũ ch ng; Đông Pha c sĩ.)